

Професійна освіта

УДК: 374.7:811.111:656.61-057.875

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.17214258>

**Методика змішаного навчання морської англійської мови для дорослих:
андрагогічний підхід**

Волкова Анна Сергіївна

старший викладач кафедри англійської мови у судновій енергетиці, факультету суднової енергетики Херсонської державної морської академії, тимчасово переміщено (згідно з наявною ліцензією на освітню діяльність, сертифікатами про акредитацію, свідоцтвами про атестацію) на базу Одеського державного аграрного університету, за адресою: Канатна, 99, місто Одеса, Одеська область, 65001, Україна, до завершення дії воєнного стану

<https://orcid.org/0000-0003-3518-5677>

freshmuk2010@gmail.com

Прийнято: 14.09.2025 | Опубліковано: 27.09.2025

***Анотація:** У статті досліджено методику змішаного навчання морської англійської мови для дорослих здобувачів освіти в контексті андрагогічного підходу. Визначено особливості оволодіння іноземною мовою у морському закладі вищої освіти, зокрема акцентовано увагу на специфіці професійного мовлення, яке є невід'ємною складовою забезпечення безпеки мореплавства. Підкреслено, що сучасний етап розвитку морської галузі вимагає високого рівня комунікативної компетентності майбутніх суднових фахівців, адже саме мовний чинник виступає ключовим у попередженні аварійних ситуацій і підтриманні ефективної міжкультурної взаємодії на борту.*

У статті докладно описано методику змішаного навчання, яка успішно впроваджується у практику викладання морської англійської мови за професійним спрямуванням у Херсонській державній морській академії. Розкрито переваги поєднання традиційних аудиторних занять із використанням цифрових технологій, інтерактивних платформ та дистанційних інструментів. Наголошено, що така модель сприяє більшій гнучкості освітнього процесу, дозволяє враховувати індивідуальний темп навчання та забезпечує можливість самостійної роботи з матеріалом.

Встановлено, що ключовими умовами організації змішаного навчання є співробітництво й колективна взаємодія, а також управління процесом формування та розвитку індивідуально-психологічних особливостей дорослих здобувачів освіти. Змінюється й модель діяльності викладача, який постає не лише як джерело знань, а як організатор, партнер та інтерпретатор професійних ситуацій. Окрему увагу приділено ролі спеціально обладнаних кабінетів, що забезпечують створення умов для іншомовної комунікації на судні. Такі навчальні простори дозволяють моделювати реальні професійні ситуації, наближені до практичної діяльності майбутніх фахівців, і тим самим формують навички, необхідні для успішної роботи в міжнародному екіпажі.

Таким чином, у статті доведено ефективність змішаного навчання морської англійської мови як інноваційної педагогічної технології, яка поєднує андрагогічні принципи з практичними потребами сучасної морської освіти, сприяє розвитку мовної компетентності та безпосередньо впливає на підвищення рівня безпеки мореплавства.

Ключові слова: *онлайн-платформа, відеолекції, симуляції, освітня стратегія, змістовий модуль, граматика, лексичний запас.*

Methods of blended learning of maritime English for adults: an andragogical approach

Anna Volkova

senior teacher, English language department for marine engineers, Marine engineering faculty of Kherson state maritime academy temporarily relocated (in accordance with the existing license for educational activities, accreditation certificates, and attestation documents) to the premises of Odesa state agrarian university, at the address: Kanatna Street, 99, Odesa, Odesa region, 65001, Ukraine, until the end of martial law

<https://orcid.org/0000-0003-3518-5677>

freshmuk2010@gmail.com

Abstract: *The article investigates the methodology of blended learning of Maritime English for adults in the context of the andragogical approach and highlights the relevance of this method for contemporary maritime education. It identifies the peculiarities of teaching a foreign language in a maritime higher education institution and conducts a critical analysis of scientific sources on the issue. The article also clarifies the scientific concepts of vocationally oriented English, blended learning, Maritime English, and andragogical approach, demonstrating how these notions intersect and complement each other in the professional training of future seafarers. Particular attention is paid to the role of teaching Maritime English in the process of forming and maintaining maritime safety, since effective communication is a key factor in preventing accidents and ensuring cooperation in international crews.*

The article describes in detail the methodology of blended learning, which is successfully implemented in the practice of teaching Maritime English for professional purposes at Kherson State Maritime Academy. The developed e-course is based on activity-based, communicative, and professionally oriented learning principles and

provides a flexible blended format that combines traditional classroom work with digital tools and distance learning technologies. This approach allows learners to consolidate their skills through interactive tasks, case studies, and simulations of real maritime scenarios.

Maritime English is presented as the minimum linguistic requirement for all seafarers and is used in everyday, social, and technical matters. It includes specialised vocabulary and standardised communication structures that ensure the effective performance of daily duties and the ability to respond appropriately to emergencies. Distance learning techniques, supported by enhanced feedback, provide an individualised approach to adults, strengthen their motivation, and enable the targeted selection of materials based on specific learning situations. Most of the technologies integrated into the process are active learning technologies that increase engagement and develop problem-solving skills.

It has been established that the conditions for organising blended learning include cooperation and collective interaction, as well as managing the development of learners' individual psychological characteristics. In this context, the teacher's role is transformed: instead of being only a transmitter of knowledge, the teacher becomes an organiser of the process, a partner, and an interpreter of professional situations. Furthermore, specially equipped classrooms, designed to reproduce the technological conditions of communication on board, allow for the simulation of situations close to real professional activity. These practice-oriented environments significantly enhance learners' readiness for real-life challenges at sea and contribute to the overall safety of navigation.

Keywords: *online platform, video lectures, simulations, educational strategy, content module, grammar, vocabulary.*

Постановка проблеми. *Значна кількість аварійних ситуацій виникають через так званий «людський фактор». Існують численні публікації, де*

розглядаються причини пригод і супутні їм обставини; аналізуються зовнішні чинники, через які сталася аварійна подія; наводиться психологічна характеристика та аналіз стану моряків тощо. Однією із причин аварійних ситуацій на морі є погане знання або відсутність знання англійської мови. Володіння англійською мовою входить до кваліфікаційних характеристик фахівців морських призначень і є професійно важливою якістю. Національні навчальні програми вищих навчальних закладів морського профілю передбачають дисципліни «Іноземна мова (англійська)», «Морська англійська мова за професійним спрямуванням». У той самий час випускникові неможливо навчального закладу необхідне знання не стільки іноземної англійської мови взагалі, скільки англійської мови для спеціальних цілей, або професійно орієнтованої англійської мови English for Specific Purposes (ESP), хоча часто це поняття підмінюється English for Academic Purposes (EAP). Сьогодні у світі понад 90 % усієї торгівлі відбувається морським шляхом. З огляду на це будь-який випускник вищого навчального закладу, що спеціалізується в галузі судноводіння, має бути «компетентним користувачем морської англійської мови» як мови свого робочого середовища.

Упродовж останніх років через постійне скорочення аудиторного навчання, впровадження онлайн-платформ для дистанційного навчання, поштовхом до якого стала епідеміологічна ситуація у світі, все актуальнішими стають пошуки нових підходів до навчання англійської мови, зокрема навчання у змішаному форматі. Ці фактори й визначають актуальність обраної нами теми дослідження. Методика змішаного навчання успішно впроваджується в практиці навчання морської англійської мови у Херсонській державній морській академії, викладачі якої є авторами змістовного покрокового онлайн-курсу морської англійської мови, що базується на діяльнісному, комунікативному й професійно орієнтованому навчанні й передбачає формат змішаного навчання в тому числі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Андрагогічний підхід в навчанні став предметом наукового обговорення у праці вченого M. Knowles, на думку якого «андрагогіка підкреслює важливість навчання, орієнтованого на проблему, а не на зміст, що добре відповідає потребі дорослих учнів у практичних і застосовних знаннях» [1, с. 45]. Також цей підхід вивчав P. Jarvis, який вважає, що «дорослі навчаються найкраще, коли предмет пов'язаний з їхньою роботою чи особистим життям, а також коли до них ставляться як до активних учасників навчального процесу» [2, с. 21]. Дослідники B. Collis, J. Moonen вивчали інструменти й технології змішаного навчання, зокрема навчання англійської мови. Технологічні інструменти, такі як онлайн-курси, додатки та симулятори, надають дорослим учням можливість брати участь в активному, практичному навчанні, що має вирішальне значення для оволодіння спеціалізованими мовами, такими як морська англійська [3, с. 58].

Теоретичні основи змішаного навчання досліджували вчені D. Garrison, N. Vaughan. Учені дослідили, що змішане навчання забезпечує гнучкість, доступність і можливість для самостійного навчання, що особливо важливо для дорослих учнів, які поєднують навчання з професійними або особистими обов'язками [4, с.2]. Має рацію учений T. Bates, який зазначає, що змішане навчання у професійній освіті дозволяє застосовувати більш індивідуальний підхід, інтегруючи теорію з практикою, що має вирішальне значення в таких сферах, як морська англійська, де важливим є застосування в реальному світі [5, с. 136]. Учені S. Merriam, R. Caffarella, L. Baumgartner досліджували актуальну проблему у навчанні дорослих – проблему мотивації. На їхню думку, «дорослі учні більш мотивовані, коли бачать безпосередній зв'язок матеріалу з їхньою роботою та особистим життям, що є ключовою перевагою змішаного навчання у професійному контексті» [6, с. 245].

У сучасних дослідженнях особливу увагу приділяють практиці застосування змішаного навчання у сфері морської освіти. Так, у праці H. O. Wai

проаналізовано використання змішаних форматів у професійній підготовці моряків, що підтверджує їхню ефективність у контексті специфічних вимог морської галузі [15]. N. Shevelova-Narkusha розглядає метод перевернутого класу як один із варіантів модернізації викладання морської англійської мови [16]. Ефективність *blended learning* для курсів морських навичок відзначають також J. Vokac та A. Rima, акцентуючи на поєднанні практичної складової з цифровими ресурсами [17].

Водночас увага приділяється і ширшому методологічному контексту. Зокрема, у роботі S. Ramalingam, M. Yunus та H. Hashim систематизовано стратегії змішаного навчання для сталого викладання англійської як другої мови, що може бути інтегровано й у професійну морську підготовку [18]. Питання специфіки навчання англійської моряків порушує V. S. de Oliveira, наголошуючи на необхідності врахування професійних комунікативних ситуацій [19].

Новий ракурс пропонує H. Karahalios, розглядаючи цифрову сталість як один із ключових напрямів удосконалення морської освіти [22]. Питання ефективності різних форматів курсів англійської мови для дорослих аналізує T. Ginzburg, що дозволяє оцінити можливості оптимізації навчального процесу у сфері професійної англійської [23]. Нарешті, M. A. Mamadod і V. M. Sajala зосереджують увагу на зв'язку стилів викладання викладачів з результативністю студентів морських спеціальностей, що створює основу для розробки стратегічних підходів до організації навчальних занять [24].

Соціокультурний аспект у навчанні морської англійської мови досліджував R. Müller, на думку якого «викладання морської англійської передбачає не лише лінгвістичні знання, а й культурну обізнаність, оскільки морські операції взаємопов'язані в глобальному масштабі, що вимагає чутливості до різних культурних контекстів» [7, с. 77]. Особливості культурної обізнаності у навчанні морської англійської досліджував й A. Tenieshvili, який підкреслив взаємозв'язок загальної та спеціалізованої англійської у формуванні міжкультурних

компетентностей студентів морських закладів [21]. Індивідуалізацію процесу навчання дорослих, роль онлайн-платформ та їх адаптацію до потреб дорослих досліджували вчені S. Shah [8], P. Candy [9] та інші. Онлайн-платформи для викладання морської англійської, що можуть включати тестування, відеоуроки, симуляції, дозволяють студентам працювати з автентичними матеріалами та практикувати мовні навички в реалістичних контекстах, що підвищує ефективність навчального процесу. Дослідники P. N. L. Vatu, A. A. Priadi та W. Cahyaningrum окреслили потребу в доступних навчальних ресурсах, зокрема мобільних додатках для морської англійської, що відповідає сучасним викликам цифровізації освіти [20]. Навчання англійської мови через реальні сценарії для фахівців морської галузі пропонує дослідник J. Flemming: «Навчання морської англійської мови має бути зануреним, імітуючи реальні ситуації в морі, щоб підготувати учнів до автентичних комунікативних завдань. Змішані методи навчання з використанням технологій можуть полегшити цей процес» [10, с. 48]. Як бачимо з критичного огляду літератури, саме методика змішаного навчання морської англійської мови досліджено недостатньою мірою, тому цей аспект ми обрали фокусом свого дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Незважаючи на численні дослідження у сфері морської освіти, низка питань залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, потребує подальшого розгляду методика змішаного навчання морської англійської мови для дорослих здобувачів освіти в контексті андрагогічного підходу. Важливим залишається визначення специфічних особливостей навчання іноземної мови в немовних закладах вищої освіти, що орієнтовані на підготовку фахівців морської галузі.

Крім того, існує недостатня узагальненість і системність у наукових підходах до аналізу понять «професійно орієнтована англійська мова», «змішане навчання», «морська англійська» та «андрагогічний підхід». Зокрема, не до кінця досліджено, як ці концепції взаємодіють між собою у професійному навчанні і

яким чином вони можуть бути інтегровані для забезпечення ефективного формування мовної компетентності майбутніх моряків.

Окремо слід відзначити, що питання ролі навчання морської англійської мови у процесі формування безпеки мореплавства потребує додаткового дослідження. Залишається недостатньо з'ясованим, як специфічні мовні навички впливають на підвищення ефективності виконання щоденних професійних завдань та адекватної реакції на надзвичайні ситуації на борту судна.

Таким чином, ці аспекти утворюють невирішену частину загальної проблеми професійної підготовки моряків, що вимагає подальшого наукового аналізу та практичних експериментальних досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Метою даної статті є дослідити методику змішаного навчання морської англійської мови для дорослих в контексті андрагогічного підходу.

Завдання статті полягали у визначенні особливостей навчання іноземної мови в немовному закладі вищої освіти; аналізі критичних поглядів науковців на поняття «професійно орієнтована англійська мова», «змішане навчання», «морська англійська», «андрагогічний підхід». Розглядається значення навчання морської англійської мови у процесі формування безпеки мореплавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Організація процесу змішаного навчання передбачає реалізацію різноманітних підходів: діяльнісного, індивідуально-особистісного, безперервного, системного, практико-орієнтованого та багатьох інших. У системі безперервної освіти особливе місце займає андрагогічний підхід, оскільки в даний час позначені пріоритети освіти через все життя (незавершеність освіти для дорослого), що передбачає постійний процес удосконалення дорослого населення. Андрагогічний підхід передбачає моделювання навчання з опорою на андрагогічні принципи й технології, орієнтовані на освіту дорослих, що дозволяє вибудовувати освітній процес, опорою якого є наявний професійний і життєвий

досвід індивідів, забезпечує швидке застосування практично нових знань. До структури автономної андрагогічної моделі входять: «змішане навчання», «навчання дією», «експериментуюче навчання», відновлювана освіта тощо.

Андрагогічний підхід до навчання морської англійської мови дорослих здобувачів освіти включає три освітні стратегії:

1. Підтримуюча стратегія – педагогічна й адаптивна андрагогічна модель, спрямована або на самоствердження дорослого в досягнутому соціально-професійному статусі, або його ресоціалізацію через зміну роду занять. Ця модель інтегрує у собі традиційно-дидактичні методи, що характеризуються послідовністю, систематичністю (демонстрація, лекція, семінари, ділові ігри, тренінги та ін); проблемно-пошукові методи у поєднанні з фасилітацією, що забезпечує підтримку індивідуальних освітніх траєкторій з елементами проектної діяльності. У рамках підтримуючої стратегії найбільший науковий інтерес мають дослідження, пов'язані з розробкою технологій соціокультурної діяльності, рефлексивно-діяльнісних моделей ресоціалізації педагогів тощо.

2. Супроводжувальна стратегія – андрагогічна автономна модель. Основна мета цієї стратегії - саморозвиток. Сенс супроводжуючої стратегії в розширенні та вдосконаленні умінь, необхідних для самоосвітньої діяльності, а також асиміляції системи знань і цінностей з джерел, що постійно розширюються. У рамках супроводжуючої стратегії найбільший науковий інтерес мають дослідження, спрямовані на розробку технологій роботи зі знанням у насиченому інформаційному середовищі, з якістю та швидкістю пошуку та обробки інформації та її застосуванням в освітньому процесі; персоніфікованих технологій, пов'язаних з виявленням нових стимуляторів вчення, розвитку ситуативного інтересу та емоційного переживання потреби в навчанні, отримання нового знання, освоєння нового вміння; комунікативних технологій та корпоративних моделей навчання, пов'язаних із визнанням цінності живого

спілкування, максимального комфорту як у здобутті знання, так і оцінці своїх освітніх досягнень.

3. Компаративістська освітня стратегія пов'язана з переходом суспільства в чергову фазу постіндустріального розвитку, коли всі підсистеми змінилися настільки, що без вищого рівня наукового осмислення дійсності розв'язувати проблеми стало неможливо, зумовив новий тип «нелінійного» мислення, який поширюється і на освітні проблеми.

Надзвичайно важливо сформуванню моделі системи управління успішністю навчання дорослих із застосуванням андрагогічного підходу до навчання, яка включає дві підсистеми: організаційну підсистему, що передбачає модель комплексу психолого-педагогічних умов, що забезпечують успішність навчання, і дидактичну підсистему, що поєднує моделі успішного: викладання; технологій навчання; змісту освіти; результати навчання.

Змішане навчання (Blended learning, BL) належить до освітніх підходів, що поєднує навчальні онлайн-матеріали та можливості взаємодії онлайн з традиційними очними методами. Змішане навчання стало ефективним для вивчення морської англійської мови. Використання ZOOM, SKYPE, DISCORD, Google MEET, Microsoft TEAM допомогло забезпечити фізичну присутність як викладача, так і студента, з деякими елементами контролю студента над часом, місцем, маршрутом або темпом. Завдяки поєднанню цифрових інструкцій і особистого спілкування покращилася комунікація між викладачами й здобувачами освіти. Оцінювання рівня знань з морської англійської мови може відбуватись за допомогою «комп'ютерних модулів якісного і кількісного оцінювання» на платформі MOODLE. Програмне забезпечення має здатність вимірювати академічний прогрес, автоматично перевіряти тести, забезпечуючи миттєвий зворотний зв'язок. Змішане навчання дозволяє запровадити персоналізоване навчання, замінивши модель викладача-ментора на викладача-модератора освітнього процесу. Для досягнення успіху методика змішаного

навчання морської англійської мови для дорослих вимагає від здобувачів більшої автономії, саморегуляції та незалежності, що дозволяє їм відчувати себе впевнено, орієнтуючись у різних компонентах і розвиваючи сильніше почуття незалежності.

На думку О. Літікової [11], змішане навчання демонструє такі переваги для викладачів і студентів. По-перше, методика змішаного навчання запропонувала викладачам гнучкість у подачі матеріалу різними способами та включення декількох методів навчання з різних точок зору. По-друге, змішане навчання довело студентам адекватність роботи в темпі та різноманітність підходів до навчання, з якими вони стикаються. По-третє, змішане навчання розширює можливості студентів, оскільки вони розширюють свої технологічні навички та компетенції за допомогою нових технологій. По-четверте, змішане навчання дозволяє через високоякісні цифрові освітні інструменти виміряти індивідуальний навчальний рівень кожного здобувача освіти та запропонувати види діяльності та інструктаж, які відповідають індивідуальним особливостям.

Морська англійська мова, або англійська мова професійного спрямування для морського зв'язку використовується як інструмент забезпечення комунікації міжнародної морської спільноти, забезпечуючи безпеку судноводіння та сприяючи всебічному розвитку морської галузі. Морська англійська мова характеризується, так само як і інші різновиди професійно орієнтованої англійської мови (особливо мови для технічних або юридичних цілей) у сенсі однозначності та точності її лексичного складу, з одного боку, і лексичної розмитості - з іншого боку. Морська англійська вписується в категорію спеціальної форми англійської мови, що модифікувала або перейняла з інших мов багато термінів і фраз, які використовуються лише в морській англійській мові [12, с. 258].

Міжнародна морська промисловість (ММП) — це глобальна мережа судноплавства, з'єднуючи всі континенти та об'єднуючи моряків з багатьох

національних, етнічне та мовне походження. Скрізь, де люди взаємодіють, вони спілкуються в тій чи іншій формі, і вміння грамотно спілкуватися є наріжним каменем безпеки на морі. не випадково англійська мова взяла на себе відповідальність за морські комунікації, не тільки відповідальність за морську комунікацію, причому не тільки ділову, але й спілкування між багатонаціональними, мультикультурними та багатомовними членами екіпажу на борту суден по всьому світу. Комунікативна роль морської англійської мови глибоко вкорінена у багатовіковій британській традиції мореплавства, але з часом вона перетворилася з часом перетворилася на власний жаргон, пов'язаний з певною галуззю людської діяльності. Водночас він поширює свій вплив на загальноживану англійську, використовуючи її специфічні особливості, та на інші різновиди англійської мови професійного спрямування. різновиди англійської мови, з якими він стикається. Члени екіпажу на борту літака по-різному використовують її відповідно до своїх конкретних потреб, але те, що є спільним для всіх спільним для всіх них є відповідна комунікація, як усна, так і як усне, так і письмове, що сприяє безпеці судноплавства. Морська англійська вважається професійним інструментом, який включає терміни, що стосуються як зовнішніх, так і внутрішніх частин кораблів, їхніх систем, технічного обслуговування та навігаційної лексики. Ця форма англійської також полегшує адміністрування, управління та торгівлю.

Морська англійська є мовним мінімумом для всіх моряків і використовується для повсякденних, соціальних і технічних питань, включаючи спеціалізований словниковий запас і стандартизовані структури, які гарантують ефективність виконання повсякденних завдань і обов'язків, а також відповідне реагування на надзвичайні ситуації. Основною метою морської англійської мови є гарантії, що кораблі будуть безпечно функціонувати за допомогою покращеного зовнішнього та внутрішнього зв'язку. Щоб переконатися в точності й чіткості комунікації, Міжнародна конвенція про стандарти

підготовки, дипломування та несення вахти моряків зобов'язує всіх моряків вивчити та ознайомитися з SMCP або стандартними морськими фразами спілкування.

Уже до 1977 р. Міжнародна морська промисловість розробила і схвалила Стандартний морський навігаційний словник, до якого неодноразово вносили доповнення і зміни. Однак за наявності найважливішого ресурсу у вигляді Стандартного морського навігаційного словника фахівці відзначали відсутність дисциплінованості та неухильності в його застосуванні не тільки на морі, а й фахівцями берегових служб. Крім Стандартного морського навігаційного словника, у 1982/83 рр. фахівці в галузі морських комунікацій і прикладної лінгвістики за фінансової підтримки уряду Великої Британії розробили «SEASPEAK» - спеціальну англійську мову для забезпечення зв'язку між судовими та береговими станціями. Посібник «SEASPEAK» з ведення радіопереговорів на морі було опубліковано 1984 року, після того, як він пройшов глобальні випробування в морських умовах і досі не втратив своєї актуальності. У 2001 році було створено SMCP (Стандартні фрази морської комунікації), які були затверджені резолюцією № А.918 (22). У 1995 році Міжнародна морська організація (ІМО) визначила англійську мову як офіційну мову або *lingua franca*, що використовується у спілкуванні.

Професійно-орієнтована технічна мова дозволяє розширити знання та втілювати ідеї, розвинені іншими суміжними дисциплінами, частина яких у морському виші викладаються англійською мовою та втілюють ідеї технологічного підходу на всіх етапах навчання. Результати проведеної нами експериментальної роботи показують, що не пов'язані комунікативними алгоритмами професійно-предметні та іншомовні знання, вміння та навички виступають навіть по відношенню один до одного в ролі психологічних бар'єрів, які перешкоджають їхній оперативній інтеграції в ході вирішення професійного завдання. Для подолання цих бар'єрів пропонуємо моделювати ситуації, що

відображають особливості професійної діяльності спеціаліста, тому засоби контролю рівня формування компетенцій, засновані на предметному матеріалі курсу англійської мови – «Морська технічна мова» та суміжних дисциплін: рольові та ділові ігри на навігаційному тренажері, складання доповідей, заповнення суднового журналу, журналу операцій зі сміттям, журнал операцій з нафтою, журнали обліку навігаційних попереджень, журнал поправок компасів, журнал обліку хронометрів та критично важливого обладнання, обладнання з безпеки тощо. Це дозволяє проєктувати навчальні ситуації професійної діяльності спеціаліста, включаючи іншомовну компоненту. Успішність формування професійних компетенцій зумовлена оперативністю використання іноземної мови на рівні соціально-професійних смислів як засіб вирішення соціально-професійних завдань, що моделюються у навчальному процесі.

Враховуючи те, що спецкурси будуються на широкому використанні технічних та технологічних нюансів використання різноманітних типових завдань праці моряка, які включають професійні знання, уміння та навички та комунікативні алгоритми діяльності іноземною мовою, при розробці навчальних матеріалів, що базуються на типових виробничих ситуаціях, комунікація іноземною мовою виступає як базовий, узагальнюючий елемент системи професійної підготовки спеціаліста. Це відображається на змісті та методиці викладання як мовних дисциплін (ділова англійська мова, спеціальна та технічна іноземна мова та ін., до яких включені як узагальнені, так і вузькопрофесійні технічні питання), так і дисциплін професійної підготовки [13, с. 16].

Методика змішаного навчання морської англійської мови для дорослих передбачає комплект освітніх технологій, рекомендованих до застосування у навчальному процесі, зокрема у ході реалізації освітніх завдань на етапі аналізу отриманих даних та прийняття рішень, зокрема такі:

- 1) IT-методи, що дозволяють ефективно керувати навчальним процесом за

допомогою забезпечення наочності, можливості багаторазового відтворення та детального аналізу, а також значно розширюючи межі самостійної роботи;

- 2) робота у команді – створення умов спілкування, виявлення лідера, закріплення

лексики у реальних умовах спілкування у динамічних групах;

- 3) метод конкретних ситуацій – творчий, нестандартний метод, скомбінований з

багатьох прийомів та активно використовується під час вивчення професійної лексики;

- 4) ділова гра, психотехнічні ігри та імітаційні тренінги, що дозволяють закріпити

професійну лексику в умовах вирішення екстралінгвістичних завдань та сформувати емоційно-психологічну стійкість майбутнього морського фахівця у процесі моделювання професійної діяльності шляхом гри за заданими правилами;

- 5) пошуковий метод, що використовується як елемент самопідготовки курсантів

до занять та виконання творчих завдань (реферати, доповіді, огляди, бібліографія та ін.).

- 6) метод дискусії, що реалізується через створення ситуацій обміну поглядами на

конкретну тему та освоєння конструктивних методів ведення діалогу.

Прийоми дистанційного навчання через посилення зворотного зв'язку забезпечують індивідуальний підхід до дорослих, сприяють їхній мотивації, можливості цілеспрямованого відбору матеріалу з урахуванням конкретної ситуації навчання. Більшість представлених технологій відносяться до технологій активного навчання. Умовами організації змішаного навчання є співробітництво та колективна взаємодія, управління формуванням та розвитком

індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти; зміна моделі викладача як організатора, партнера, інтерпретатора. Спеціально обладнані кабінети для створення технологічних умов іншомовної комунікації на судні дають змогу моделювати ситуації, наближені до реальної професійної діяльності. Курсанти не тільки повинні швидко оцінити ситуацію, розглянути можливі варіанти розвитку подій, передбачити розширення отриманої інформації, але й ухвалити адекватне рішення і, виявляючи лідерські здібності, уміння, навички та знання, виконати поставлене завдання із застосуванням обладнання, використовуючи стандартну морську англійську мову. Подальший аналіз дій учнів, коментарі спостерігачів дозволяють активно коригувати процес формування загальних та професійних компетенцій, які лежать в основі психологічної готовності до регулювання технологічних процесів в іншомовному середовищі.

Методика змішаного навчання морської англійської мови може включати три освітні формати на основі Інтернету, а саме:

1) веб-курси, тобто використання Інтернету в освітніх цілях, де студенти та викладачі повністю відокремлені один від одного, і особиста присутність не є обов'язковою. Всі навчальні матеріали, дискусії, консультації, практичні завдання, іспити та інші навчальні заходи проводяться за допомогою Інтернету. Модель використовує метод дистанційного спілкування.

2) Веб-орієнтований курс - це використання інтернету, що поєднує дистанційне та очне навчання з додатковими функціями. У цій моделі викладачі можуть надавати студентам інструкції для вивчення матеріалу через Інтернет, який вони створили. Студентам також пропонується знайти інші матеріали на відповідних веб-сайтах. Під час очної зустрічі викладачі та студенти більше обговорюють результати вивчення матеріалів, знайдених в Інтернеті.

3) Курс з використанням Інтернету - це використання Інтернету для підтримки

якості навчання, що проводиться в класі. Функція Інтернету полягає в тому, щоб забезпечити збагачення і комунікацію між студентами й викладачами, однокурсниками та членами груп студентів з іншими джерелами. Роль викладача в цьому випадку полягає в тому, щоб оволодіти технікою пошуку інформації в Інтернеті, спрямовувати студентів на пошук і знаходження сайтів, які мають відношення до навчальних матеріалів, представляти матеріал через мережу так, щоб він був цікавим і викликав інтерес.

Курси морської англійської мови, які основані на методиці змішаного навчання, складаються з окремих онлайн-лекцій та проєктів в малих групах. Для онлайн-курсів найчастіше використовують цифрові платформи. Онлайн-лекції включають вікторини, дискусії, дебати та тести для точного оцінювання учнів у реальному часі. Лекції викладачі проводяться очно чи дистанційно. Після онлайн-навчання студенти розподіляються на малі групи та проводять обговорення та прийняття рішень. Студенти розвивають свою здатність досліджувати, ділитися ідеями, розв'язувати проблеми та з'ясовувати розбіжності, коли вони співпрацюють один з одним.

Курс морської англійської мови повинен включати оволодіння активним професійним словниковим запасом та специфічними граматичними конструкціями, набуття навичок читання, аудіювання, говоріння та письма. Тематично увесь матеріал курсу пропонуємо поділити на три рівні:

- 1) Базовий.
- 2) Операційний.
- 3) Управлінський.

На операційному рівні навчання, зазвичай, відбувається залучення студентів до прочитання уривків з офіційних документів – конвенцій, кодексів, рекомендацій. Це дозволяє комбінувати із читання з перекладом й аналізом.

Навчальний матеріал повинен бути наповнений типовими питаннями й завданнями, що стимулюють дискусії на наступних заняттях, наприклад: *Why is the nature of some goods confusing? / What is the difference between hazardous materials and dangerous goods? Which situation is more dangerous? Why? / Why might the captain decide to start the voyage when a strong cyclone was forecast? / Simulate a conversation between the captain, first mate and agent to ensure the safe transport of the cargo, using the plan / Select the best alternative for the situation / Develop a list of actions to implement the alternative solution you have selected / What would you do if you were on the scene?*

Що стосується творчих чи продуктивних завдань, студенти повинні мати майданчик для вираження своїх ідей, обміну досвідом. З цією метою можна використовувати чат-кімнату в Zoom, де здобувачі можуть одночасно працювати в парах або невеликих групах і, таким чином, моделювати «живі» мовленнєві ситуації, практикуючи комунікативні навички.

У Херсонській державній морській академії «Морський курс англійської мови за професійним спрямуванням» розроблено на основі методики змішаного навчання як електронний курс, метою якого є формування таких базових компетенцій курсантів, як вміння аналізувати особливості морської освіти, характеризувати англійською мовою види вантажів та вимоги до їх транспортування, класифікувати типи суден за різними категоріями, описувати основні обов'язки членів екіпажу, правила особистої безпеки на судні тощо. Електронний курс складається із 5 тематичних модулів:

- *First module 'Maritime education'*
- *Second module 'Types of cargo'*
- *Third module 'Types of ships'*
- *Fourth module 'Ship's crew'*
- *Fifth module 'Personal safety on board'.*

Навчання морської англійської мови передбачає гейміфікацію освітнього процесу, в межах якої викладачами було розроблено електронну систему відзнак (цифровий сертифікат або диплом, який відображається на сторінці користувача та посвідчує та показує навички, знання тощо учасника). Електронний тест включає глосарій, що дозволяє учасникам створити та редагувати список дефініцій, а для перевірки знань передбачено систему тестувань з одиничним та множинним вибором, а також вправи на відповідності.

Висновки. Таким чином, морські навчальні заклади можуть покращити та збагатити традиційні практики шляхом прийняття нових технологій та використання інноваційного навчання і методів оцінки в рамках національної освітньої системи. Морська англійська є курсом, що поєднує дві гілки англійської мови: англійська для професійних цілей (для бакалаврських освітніх програм), англійська для академічних цілей (для магістерських освітніх програм). Морська професія є міждисциплінарною, тому й морська англійська мова вимагає міждисциплінарного підходу через залучення знань з бізнесу, медицини, технологій. З лінгвістичної точки зору морська англійська є специфічним жаргоном. Сьогодні англійська мова визнана як спільна мова для міжнародного спілкування між кораблів і між кораблями та береговими службами, тобто це робоча мова в морській професії. Воно спочатку означало конкретне словниковий запас (морська англійська у вужчому розумінні цього терміну), але з часом воно почало набувати більш складних форм як специфічний комунікативний засіб.

У системі безперервної освіти особливе місце займає андрагогічний підхід, оскільки в даний час позначені пріоритети освіти через все життя, що передбачає постійний процес удосконалення дорослого населення. Андрагогічний підхід передбачає моделювання навчання з опорою на андрагогічні принципи та технології. Умовами організації змішаного навчання є співробітництво та колективна взаємодія, управління формуванням та розвитком індивідуально-

психологічних особливостей здобувачів освіти; зміна моделі викладача як організатора, партнера, інтерпретатора. Спеціально обладнані кабінети для створення технологічних умов іншомовної комунікації на судні дають змогу моделювати ситуації, наближені до реальної професійної діяльності. Курси морської англійської мови, які ґрунтуються на методиці змішаного навчання, складаються з окремих онлайн-лекцій та проєктів в малих групах. Для онлайн-курсів найчастіше використовують цифрові платформи із налагодженим зворотним зв'язком, що надзвичайно важливо для мотивації дорослих здобувачів морської освіти.

Список використаних джерел

1. Knowles M. S. The modern practice of adult education: Andragogy versus pedagogy. Cambridge Adult Education, 1980. ISBN: 978-0912150102.
2. Jarvis P. Adult education and lifelong learning: Theory and practice. Routledge, 2004. ISBN: 978-0415335781.
3. Collis B., Moonen J. Flexible learning in a digital world: Experiences and expectations. Kogan Page, 2001. ISBN: 978-0749436162.
4. Garrison D. R., Vaughan N. D. Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines. Jossey-Bass, 2008. ISBN: 978-0787996006.
5. Bates T. Teaching in a digital age: Guidelines for designing teaching and learning. Tony Bates Associates Ltd, 2015. URL: <https://pressbooks.bccampus.ca/teachinginadigitalagev2/>.
6. Merriam S. B., Caffarella R. S., Baumgartner L. M. Learning in adulthood: A comprehensive guide. Jossey-Bass, 2007. ISBN: 978-0787987462.
7. Müller R. Cross-cultural communication in maritime English training. Springer, 2016. ISBN: 978-3319288753.
8. Shah S. E-learning in maritime education: A case study of blended learning approaches. *International Journal of Maritime Studies*. 2018. 20(2). С. 120–132. DOI: 10.1007/s40487-018-0106-2.

9. Candy P. C. Self-direction for lifelong learning: A comprehensive guide to theory and practice. Jossey-Bass, 1991. ISBN: 978-1555423524.
10. Flemming J. Maritime English: The language of the sea. Routledge, 2012. ISBN: 978-0415772389.
11. Літікова О. І. Переваги технологій глибинного навчання морської англійської мови. *Педагогічний альманах*. 2020. Вип. 46. С. 169–178. DOI: 10.37915/pa.vi46.124.
12. Хроленко О. Проблеми дистанційного навчання морської англійської мови. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*. Paris, 2024. 20 вересня. С. 257–259. DOI: 10.36074/logos-20.09.2024.050.
13. Jensen L. Maritime English: Theory and practice in language training. Springer, 2017. ISBN: 978-3319444105.
14. Wai H. O. Examining the use of blended learning in maritime education and training. 2021. URL: https://commons.wmu.se/cgi/viewcontent.cgi?article=2699&context=all_dissertations.
15. Shevelova-Harkusha N. Flipped classroom method for teaching maritime English. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. С. 177. URL: http://aphn-journal.in.ua/archive/42_2021/part_3/42-3_2021.pdf#page=177.
16. Bokau J. R., Rima A. The effectiveness of blended learning in marine skills courses. *Jurnal Maritim Malahayati*. 2023. 4(1). С. 29–36. URL: <https://journal.poltekpelaceh.ac.id/index.php/jumama/article/download/48/44>.
17. Ramalingam S., Yunus M. M., Hashim H. Blended learning strategies for sustainable English as a second language education: A systematic review. *Sustainability*. 2022. 14(13). С. 8051.
18. de Oliveira V. S. Teaching maritime English to merchant mariners. 2022. URL:

<https://repositorio.ufmg.br/bitstream/1843/50181/1/TEACHING%20MARITIME%20ENGLISH%20TO%20MERCHANT%20MARINERS.pdf>.

19. Batu P. N. L., Priadi A. A., Cahyaningrum W. Accessible learning sources: A need analysis on maritime English learning apps. *Transactions on Maritime Science*. 2021. 10(02). С. 520–525. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/391419>.

20. Tenieshvili A. The role of General English and Maritime English in raising cultural awareness in the students of maritime education and training institutions. *Language Education and Technology*. 2021. 1(1). С. 29–39. URL: <https://langedutech.com/letjournal/index.php/let/article/download/17/4>.

21. Karahalios H. Enhancing maritime education for digital sustainability. *International Journal of Innovation Science*. 2025. URL: https://pure.solent.ac.uk/files/70604861/Maritime_Educationa_22_OCT_2024.pdf.

22. Ginzburg T. Effectiveness of different course modalities for teaching English to adults. 2023. URL: https://www.researchgate.net/profile/Tatiana-Ginzburg-2/publication/391917723_EFFECTIVENESS_OF_DIFFERENT_COURSE_MODALITIES_FOR_TEACHING_ENGLISH_TO_ADULTS/links/682d87116b5a287c3042edba/EFFECTIVENESS-OF-DIFFERENT-COURSE-MODALITIES-FOR-TEACHING-ENGLISH-TO-ADULTS.pdf.

23. Mamadod M. A., Cajala V. M. Correlation between English teachers' teaching style and English 123 performance of AIMS maritime students: Basis in the strategic development of teaching and learning activities (TLA) in English. 2024. URL: https://digi-journalphils.com/wp-content/uploads/2025/04/SC-012_1.pdf.